

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Tomáše Langáška a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **Vězeňská služba České republiky, Vazební věznice Praha – Ruzyně**, se sídlem Staré náměstí 3, Praha 6, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti výroku II. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2018, č. j. 10 A 151/2018 – 15,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Včas podanou kasační stížností se žalobce domáhá zrušení výroku II. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2018, č. j. 10A 151/2018 - 15 (dále „napadené usnesení“), jímž městský soud žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu (výrok I.) a zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce (výrok II).

[2] Žalobce se žalobou ze dne 23. 10. 2018 podanou podle § 79 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) u Městského soudu v Praze domáhal ochrany proti nečinnosti žalované spočívající v nevyřízení žádosti o poskytnutí informací ze dne 20. 6. 2018 v oblasti výchovy, vzdělání a informatiky.

[3] Městský soud v odůvodnění **napadeného usnesení** dospěl k závěru, že žalobce splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nikoliv však pro ustanovení zástupce z řad

advokátů, a sice proto, že to není nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. Soud totiž poukázal na to, že žalobce byl v minulosti advokátem, tudíž je osobou odborně způsobilou v oblasti práva, která zastoupení nepotřebuje.

II. Kasační stížnost a vyjádření

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní napadá uvedené usnesení městského soudu kasační stížností. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil výrok II. napadeného usnesení a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Dále žádal o přiznání osvobození od placení soudního poplatku za kasační stížnost v plném rozsahu a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Vysvětlil, že je osobou se zdravotním postižením, která jako osoba ve výkonu trestu odnětí svobody je v nevýhodném postavení, tudíž nemá k dispozici na rozdíl od žalovaného profesionální tým právníků, odbornou literaturu a judikaturu, což vede k porušení zásady rovnosti účastníků. Domnívá se, že mu zástupce měl být ustanoven s ohledem na to, že je osobou omezenou v pohybu pravé ruky, což vede k tomu, že s psaním písemností mu pomáhají spoluvězni.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil v podání ze dne 15. 1. 2019, v němž trval na tom, že u stěžovatele nejsou splněny podmínky pro ustanovení zástupce, jelikož jako bývalý advokát je způsobilá hájit svá práva sám.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou a že je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

[7] Ohledně otázky placení soudního poplatku a ustanovení zástupce stěžovateli Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž kasační soud nepožadoval.

[8] Z citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem nemusí být splněna, tudíž Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů. Nadto z obsahu kasační stížnosti plyne, že stěžovatel je původní profesí advokát s dlouholetou praxí, tudíž by v takovém případě byla splněna procesní podmínka obsažená v ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. bez dalšího a ustanovení zástupce by tak nebylo nutné.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatele v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda výrok II. napadeného usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené usnesení takovými vadami netrpí a že kasační stížnost **není důvodná**.

[10] Nejvyšší správní soud předesílá, že v řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. Dle soudního řádu správního je však možné, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven,

pokračování

a to za současného splnění čtyř předpokladů (viz ustanovení § 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv (srov. rozsudek NSS ze dne 17. září 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19).

[11] Spornou v posuzované věci je otázka, zda byla v případě stěžovatele v řízení před městským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv.

[12] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 5/2003 - 46 ze dne 30. září 2003, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45 ze dne 26. února 2004, č. j. 3 As 92/2012 - 34 ze dne 8. ledna 2013, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62 ze dne 31. května 2011 či č. j. 7 As 84/2015 - 14 ze dne 21. května 2015). Pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení je přitom klíčová obsahová a formální úroveň návrhu (žaloby), neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. května 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64 a ze dne 27. září 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12).

[13] Nejvyšší správní soud má přitom v projednávané věci za to, že výše uvedené podmínky pro učinění závěru, že stěžovateli není nutné ustanovit zástupce, byly splněny, neboť stěžovatel se v projednávané věci zjevně orientuje, jelikož podal formálně i obsahově bezvadnou žalobu (Nejvyšší správní soud se však v žádném případě nevyjadřuje k tomu, zda žalobní argumentace je důvodná). Nemělo by mu tudíž nic bránit v řádném výkonu procesních práv a plnohodnotné účasti v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného.

[14] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje se závěrem městského soudu, že ustanovení zástupce nebylo nezbytně potřebné pro ochranu práv stěžovatele v řízení o žalobě. Pouze pro úplnost dodává, že stěžovatel ovládá český jazyk, byl schopen zformulovat správní žalobu splňující všechny nezbytné náležitosti po formální i obsahové stránce a svou schopnost orientovat se v právním řádu (jakožto bývalý advokát) prokázal kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sám obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti napadenému usnesení. Schopnost stěžovatele vystupovat v řízení před městským soudem samostatně potvrzuje i skutečnost, že stěžovatel v současnosti vede několik soudních a správních řízení obdobného charakteru jako v dané věci, v jejichž rámci své schopnosti řádně hájit svá práva a formulovat žalobní nároky konzistentně osvědčuje. K danému závěru ve skutkově podobných věcech srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 274/2018 - 18 ze dne 11. října 2018, č. j. 4 As 275/2018 - 14 ze dne 27. září 2018 a č. j. 4 As 268/2018 - 18 ze dne 11. října 2018.

[15] Uvedený závěr platí i přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, což by za jiných okolností svědčilo pro ustanovení advokáta. Nejvyšší správní soud však, jak uvedeno výše, přihlédl k celkovému vyznění žaloby, na základě které lze učinit závěr, že se stěžovatel v problematice dobře orientuje a je schopen svá práva v soudním řízení aktivně a samostatně uplatňovat. Samotný fakt, že žalovaný má mít podle stěžovatele k dispozici profesionální tým právníků, odbornou literaturu a judikaturu, rovněž neodůvodňuje ustanovení zástupce, neboť to nijak nezpochybnuje schopnost stěžovatele jako bývalého advokáta účinně

bránit svá práva ve skutkově a právní jednodušším typu řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu dle ustanovení § 79 a násl. s. ř. s.

[16] Rovněž na výše uvedeném ničeho nemění to, že stěžovatel poukazuje na své zdravotní obtíže vedoucí ke komplikacím při psaní podání adresovaných správním soudům, neboť to, zda samotné psaní podání způsobuje stěžovateli bolesti, což vede k údajné nečitelnosti podání nebo k nutnosti využívání spoluvězňů k sepsu podání, neodůvodňuje závěr o nutnosti ustanovit stěžovateli zástupce, neboť ten s ohledem na četnost jím vedených sporů (k dnešnímu dni Nejvyšší správní soud eviduje, že stěžovatel byl nebo je účastníkem přibližně 140 řízení před tímto soudem) zcela zjevně prokazuje, že jeho údajně nepříznivý zdravotní stav pro něj nepředstavuje jakoukoli vážnější překážku k přístupu k soudu.

[17] Městský soud tedy nepochybil, zamítl-li napadeným usnesením návrh stěžovatele na ustanovení zástupce.

[18] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je zjevně nedůvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] O nákladech řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ačkoli žalovaný měl v řízení úspěch, zdejší soud mu náhradu nákladů řízení nepřiznal s ohledem na konstantní judikaturu, která zpravidla neumožňuje přiznat náhradu nákladů řízení správním orgánům (například usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 - 47).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2019

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu